

dobrego sumienia“ znanej w dziedzinie twórczości dla ludu autorki p. Maryi Bruchnalskiej, oraz dyalog Ferdynanda Kurasia p. t. „Polonia“, do którego to dyalogu oryginalną dekorację zaprojektował prof. Janczyk. W dalszym ciągu porusza Dr. Koller szereg zagadnień, dotyczących twórczości dla ludu. P. Strycharski omawia „Przedstawienia dramatu klasycznego przez młodzież szkół średnich“, a p. Adam Piątek podaje praktyczne wskazania niezbędne przy organizowaniu drużyn teatralnych. W „Przeglądzie sztuk do grania“ znajdujemy recenzje pióra p. J. M. Dr. Kollera, E. Zwilling-Łozińskiego i innych. Całości zeszytu dopełniają odpowiedzi komisji literackiej, korespondencye, wiadomości z pism i książek, wreszcie kronika.

Rozporządzenie c. k. Ministerstwa Robót Publicznych z dnia 1. sierpnia 1911 L. 492 XXI. a), w sprawie zachowania rodzimych strojów ludowych. Odbitka z „Dziennika Urzędowego“ Nr. 24. z r. 1911. L. 14.541/IV.

Rodzime stroje ludowe znikają z wolna z widowni. Celem zachowania tych uroczych oryginalnych ubiorów, należy szukać środków i sposobów, któreby ten zanik powstrzymały lub przynajmniej opóźniły. W tym względzie pewnych skutków spodziewać się można po zarządzeniach dydaktycznych, one to bowiem na pokrewnem polu rodzimego budownictwa, zaleconego pieczy szkół przemysłu budowlanego, okazały już swą żywotność.

Te zarządzenia dydaktyczne mają zdążyć wyłącznie do tego, aby ludność włościańska nabywała tych zręczności, a zwłaszcza tych technik, jakie przy wykonywaniu tradycyjnych strojów wiejskich mają zastosowanie, z jakichkolwiek jednak powodów wyszły z użycia, lub w niedostatecznej tylko mierze bywają stosowane. Zważywszy doniosłość takiej akcji z jednej, a możliwość jej niepowodzenia z drugiej strony, musiałyby się tego rodzaju czasowe kursy naukowe urządzać oczywiście z wszelką ogłędnością, a przeto tylko w razie niewątpliwej rękojmi, co do ich zupełnie prawidłowego przeprowadzenia w myśl następujących zasad:

1. Naczelną ma być zasada, że celem każdego kursu może być tylko zachowanie istniejących strojów w danej postaci, ze stanowczem i bezwarunkowem wykluczeniem zmian; najmniejsze bowiem przeistoczenie pociągałoby już za sobą niewątpliwie zmianę i zatarcie charakterystycznego, z właściwościami klimatu, ziemi, pracy zawodowej, sposobu życia i zabiegliwości domowej ściśle związanego piętna każdego stroju, co sprzeciwiałoby się wręcz ostatecznemu celowi działania.

2. Nauka na kursach ma przeto ograniczać się wyłącznie do uprawiania technicznych zręczności (rysunków kroju, technik wykańczania, odświeżania i naprawiania) i do wskazówek o zastosowaniu materiałów, właściwych danemu strojowi ludowemu.

3. Wobec tego chodzi tu tylko o taką formę, jaka w odnośnej miejscowości jest lub była przyjęta, wzorami zaś mogą być jedynie wzorowe okazy z muzeów lub zbiorów prywatnych.

4. Naukę należy powierzać tylko siłom nauczycielskim, dającym wszelką rękojmię należytego zrozumienia ogólnej tendencji kursu, oraz

ściślego, z powyższymi zasadami zgodnego postępowania przy udzielaniu nauki. Nabyte drogą właściwej nauki uzdolnienie do spełniania przytoczonych zadań mają odnośne siły nauczycielskie okazać przez wykonanie prac wzorowych, uznanych jako takie z kompetentnej strony fachowej.

5. Kursy należy urządzać w głównych siedzibach pewnego obszaru strojów ludowych, aby tym sposobem zainteresować nimi całą ludność.

Podstawą do ułożenia programu szczegółowego mają być badania i układy na miejscu. Czas trwania kursu ma być zastosowany do obranego zadania nauki i nie powinien być za krótki.

Prócz tego zaleca się co pewien czas powtarzanie kursów, przeważnie bowiem tylko w razie częstszego oddziaływania można spodziewać się skutku.

Najodpowiedniejszą porą do odbywania kursów będą, ze względu na prace rolnicze włościan, miesiące zimowe; przy ustanawianiu godzin nauki należy starać się o to, aby uczestników ile możliwości nie odrywać od ich najpilniejszych zajęć zawodowych.

6. Ubogim uczestnikom należy dostarczać potrzebnych przyborów i materiałów.

Wszystkie wyroby wykonane na kursie stają się własnością uczestników.

* * *

Do przeprowadzenia tej akcji powołane są muzea przemysłu artystycznego, instytuty popierania przemysłu, seminaria dla nauczycielek żeńskich szkół przemysłowych, żeńskie szkoły przemysłowe i krajowe związki turystyczne.

W celu pomyślnego rozwiązania poruszonej kwestyi zwraca się c. k. Ministerstwo Robót Publicznych do wymienionych instytucji i związków z zachętą, aby sprawę kursów, mających przyczynić się do zachowania ubiorów ludowych rozważały, a w danym razie kursy takie urządziły. Jest więc rzeczą pożądaną, aby wszystkie czynniki, którym na powodzeniu tej sprawy zależy, łączyły się do wspólnej działalności przy urządzaniu kursów w poszczególnych obszarach krajowych, przyzywając do obrad w tym względzie uczonych znawców sztuki i nauczycieli oddziałów artystycznych w państwowych szkołach przemysłowych.

Dla poparcia odnośnych urządzeń kursowych oznajmia c. k. Ministerstwo Robót Publicznych, iż w myśl rozporządzenia swego z 26. stycznia 1909 I. 262 Pr. (Dziennik centralny dla spraw szkolnictwa przemysłowego, tom XXVIII. str. 358)¹⁾ gotowe jest w miarę środków udzielać urządzającym kursy czynnikom zasiłków do wysokości jednej trzeciej kosztów.

Zawiadomienia wstępne o zamiarze urzędzenia kursu, względnie prośby o zasiłki tudzież sprawozdania o kursach odbytych, przedstawiające dokładnie i szczegółowo zasadnicze kwestye sprawy, należy przedkładać b e z p o s r e d n i o c. k. Ministerstwu Robót Publicznych.

¹⁾ Wyciąg z tego rozporządzenia jest do nabycia w c. k. Nakładzie ksiązek szkolnych w Wiedniu za cenę 4 h od egzemplarza.

Wysnute z doświadczenia, a zamierzonemu celowi odpowiadające wnioski i propozycje powita c. k. Ministerstwo z wdzięcznością.

Szkoły przemysłowe żeńskie, tudzież seminaria dla kandydatek na nauczycielki w tych szkołach, mogą w inny jeszcze sposób przyczynić się do zachowania kobiecych strojów ludowych, uwzględniając tę sprawę w sposób właściwy przy nauce szkolnej.

W tej mierze wypadnie seminariom nauczycielskim ograniczyć się do omawiania kobiecych strojów ludowych w ogólności przy pomocy obrazów świetlnych i szkicowania, gdy natomiast szkoły przemysłowe żeńskie, w których siedzibie lub w pobliżu istnieje uwagi godny strój chłopski, na ten strój właśnie przy nauczaniu miałyby zwracać szczególną uwagę.

Zawsze jednak należy postępować według przytoczonych na wstępie wskazówek.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 15. września 1911.

Za c. k. Namiestnika

Dembowski.

